

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

21 07 20 17 р.

м. Київ

№ 1081

Про затвердження Типового
навчального плану для дітей з
інтелектуальними порушеннями
помірного та тяжкого ступеня
(початкова школа)

На виконання законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», з урахуванням положень Конвенції про права людей з інвалідністю, з метою реалізації указів Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 25 серпня 2015 р. № 501, «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» від 3 грудня 2015 р. № 678, «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю» від 13 грудня 2016 р. № 553, наказів МОН України від 03.03.2016 № 214 «Про затвердження плану заходів МОН з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», «Про затвердження Плану заходів, спрямованих на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю» від 20.02.2017 № 262

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Типовий навчальний план для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступеня (початкова школа), що додається.
2. Увести в дію Типовий навчальний план для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступеня (початкова школа) з 2017/2018 навчального року.
3. Департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, керівникам загальноосвітніх навчальних закладів забезпечити необхідні умови щодо впровадження Типового навчального плану для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та тяжкого ступеня (початкова школа) з 2017/2018 навчального року.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П. К.

Т. в. о. Міністра

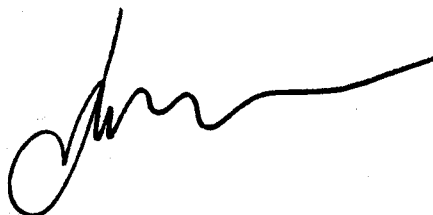
В. В. Ковтунець

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки України
від 21.04.2017 № 1081

**Типовий навчальний план
для дітей з інтелектуальними порушеннями
помірного та тяжкого ступеня (початкова школа)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
	Підг.	1	2	3	4	Разом
Формування навичок читання та письма	4	4	4	4	4	20
Формування елементарних математичних уявлень	2	2	2	2	2	10
Ознайомлення з навколишнім	2	2	2	2	2	10
Лікувальна фізична культура (ЛФК)	2	2	2	2	2	10
Соціально-побутове орієнтування	4	4	4	4	4	20
Предметно-практична діяльність	3	3	4	4	4	18
Розвиток художньо-естетичних навичок	2	2	2	2	2	10
Всього	19	19	20	20	20	98
Корекційно-розвиткові заняття						
Ритміка	1	1	1	1	1	5
Логопедичні заняття	3	3	3	3	3	15
Психомоторний та сенсорний розвиток	3	3	3	3	3	15
Додаткові години	1	1	1	2	2	7
Гранично допустиме навантаження	20	20	21	22	22	105

Директор департаменту
загальної середньої
та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

Пояснювальна записка до Типового навчального плану для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа)

Типовий навчальний план для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) розроблений на виконання Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», з урахуванням положень Конвенції про права осіб з інвалідністю, з метою реалізації Указів Президента України «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини» від 25 серпня 2015 р. № 501, «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» від 3 грудня 2015 р. № 678, наказів Міністерства освіти і науки України від 03.03.2016 № 214 «Про затвердження плану заходів Міністерства освіти і науки України з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», від 20.02.2017 № 262 «Про затвердження Плану заходів, спрямованих на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю».

В основу Типового навчального плану для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (F71-F72) покладено зміст освіти дітей з порушеннями розумового розвитку (F70).

Типовий навчальний план для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) визначає основні напрямки освітніх завдань та завдань корекційного розвитку.

Пріоритетним у змісті освіти дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня є соціальна та корекційно-виховна (абілітаційна) мета навчання, відпрацювання навичок соціальної адаптації, що сприяє підготовці до самостійного життя та (або) в спеціально підтримуючих умовах та має життєво-практичну спрямованість. У роботі з цією категорією учнів важливо приділяти увагу формуванню у них доступного обсягу знань, адекватності поведінки та вміння діяти у конкретних життєвих ситуаціях. Зокрема:

- формування та розвиток комунікативної функції мовлення, в т.ч. альтернативної комунікації;
- формування та розвиток елементарних графічних та читацьких навичок;
- формування та розвиток елементарних математичних уявлень;
- формування елементарних уявлень про навколишнє;
- формування навичок самообслуговування;
- формування та розвиток елементів предметно-практичної діяльності;
- формування соціальної поведінки;
- емоційний розвиток;

- фізичний розвиток.

Для реалізації поставлених завдань Типовим навчальним планом для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) передбачені наступні навчальні предмети:

Формування навичок читання та письма.

Формування елементарних математичних уявлень.

Ознайомлення з навколишнім.

Лікувальна фізична культура.

Соціально-побутове орієнтування

Предметно-практична діяльність.

Розвиток художньо-естетичних навичок.

Зміст навчальних дисциплін має чітко виражену практичну спрямованість на оволодіння життєво необхідними адаптованими вміннями і навичками. Навчальний матеріал має бути максимально пов'язаний з реальним життям дитини, що підвищує мотивацію до навчання, формує пізнавальні інтереси, концентрично побудований на основі повторюваності навчальної інформації на різних предметах.

Типовий навчальний план містить інваріантну та варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, індивідуальні та групові заняття.

Інваріантна складова Типових навчальних планів учнів з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення специфічних завдань, які зумовлені особливостями психофізичного розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступенів, а саме:

Ритміка – корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

Логопедичні заняття – розвиток та подолання порушень мовлення (усного та писемного), дихання та голосу у дітей, попередження можливих вторинних розладів; корекцію та компенсацію загальної та дрібної моторики учнів.

Психомоторний та сенсорний розвиток спрямований на формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекцію всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальній реабілітації дітей.

Зміст корекційно-розвиткової роботи з учнями з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей, мети, завдань та напрямів такої роботи. У цій роботі на перший план виступають такі завдання навчання:

- формування соціальної поведінки;
- формування комунікативних умінь: розширення соціальних контактів, уміння адекватно спілкуватися, звертатися за допомогою, дотримуючись прийнятих правил етикету;
- оволодіння навичками самообслуговування та особистої гігієни для досягнення можливого ступеня незалежності;
- включення учнів у домашню, господарсько-побутову працю;
- мотивація на допомогу іншому, а не тільки очікування допомоги собі;
- емоційний розвиток: почуття впевненості, позитивне ставлення до самого себе і оточуючих;
- розвиток уміння зайняти себе у вільний час;
- розвиток уміння брати участь у спільній ігровій діяльності та організації власного дозвілля;
- зміцнення та охорона здоров'я;
- фізичний розвиток дитини.

На корекційні (індивідуальні та групові) заняття з ритміки, логопедичні заняття, з психомоторного та сенсорного розвитку за розкладом відводяться години, як в першу, так і в другу половину дня. Їх тривалість 20 хвилин на індивідуальне заняття та 35 хвилин на одну групу. Групи комплектуються з урахуванням однорідності й виразності мовленнєвих порушень, рухових та інших порушень, а на заняття з ЛФК – згідно з медичними показниками.

Корекційно-розвиткові заняття будуються на основі предметно-практичної діяльності дітей, здійснюються вчителями через систему спеціальних вправ і адаптаційно-компенсаторних технологій.

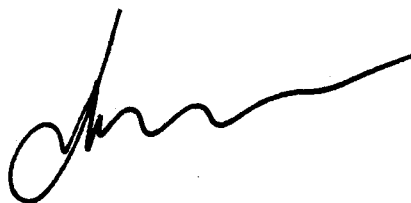
На основі Типових навчальних планів для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного та важкого ступеня (початкова школа) загальноосвітні навчальні заклади складають на кожен навчальний рік робочий навчальний план з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону та індивідуальних особливостей розвитку та можливостей учнів зазначеної категорії. Під час складання робочих навчальних планів дозволяється перерозподіляти між освітніми галузями до 20 відсотків навчального часу, визначеного інваріантною частиною Типових навчальних планів для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня (початкова школа).

Нормативи наповнюваності класів та поділу на групи під час вивчення окремих предметів у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517. Згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при наповнюваності, меншій від нормативної, за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів. У складі спеціального загальноосвітнього навчального закладу можуть відкриватися класи для дітей із комплексними порушеннями розвитку. Наповнюваність таких класів не повинна перевищувати 6 осіб.

Навчання дітей з інтелектуальними порушеннями помірною та тяжкою ступеня здійснюється за спеціальними навчальними програмами та (або) за індивідуальною програмою. З урахуванням контингенту учнів та за потреби конкретного навчального закладу можуть розроблятися локальні програми. При розробці локальних програм для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня (початкова школа) автори мають орієнтуватися на державну політику у галузі освіти, враховувати особливості контингенту, дидактичний ресурс закладу. Розроблені програми розглядаються методичним об'єднанням школи та затверджуються керівником навчального закладу. Допускається адаптація змісту програм для дітей з порушеннями розумового розвитку (F70), рекомендованих Міністерством освіти і науки України, відповідно до пізнавальних можливостей учнів, що виявляється в зменшенні обсягу матеріалу, його спрощенні за характером і структурою.

Можливості дітей з інтелектуальними порушеннями помірною та тяжкою ступеня вкрай обмежені, але результати роботи показують, що при створенні необхідних педагогічних умов позитивна динаміка в їх розвитку може бути досягнута.

Директор департаменту
загальної середньої
та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко